

Virtuális séta Budakeszin 4. rész

Két régi kápolna a Fő utcán

SEGÍTŐ SZENTEK A Fő utcán dolgunk után sietve talán észre sem vesszük a múlt két szerényen meghúzódó apró gyöngyszemét: a Koller és a Schieli kápolnát. Mindkettő a 18. században épült Budakeszi akkori két határvonalán.

A Koller kápolna (Koller Kapelle) az I. világháborús emlékmű fölött az utca nyugati oldalán áll. A közelben lakó Koller családról kapta a nevét, mi-

Szent Vendel a pásztorok, Szent Flórián a tűzoltók védőszentje. Ők egyben a város védőszentjei is

vel ez a család gondozta. Az eredeti kápolnát az I. világháborús hősi emlékmű létesítésekor lebontották, és kis-sé távolabb, az akkori tűzoltószertár falához újra felépítették. Innen ered má-sik, ma is használatos neve: Tűzoltó ká-polna. Ott ma könyvesbolt és zálogház működik. A könyvesbolt hagyományt és múltat tisztelő tulajdonosa Kiskápol-na néven jegyeztette be üzletét. Az ere-deti kápolnában 1836-ban egy Szűz Má-riát és Jézust ábrázoló oltárképet he-lyeztek el, melyet 1930-ban De Ponte Jó-

Koller kápolna

zsef restaurált, a kép később a plébánia épületébe került. A kápolna belseje boltozott, rajta két fehérre festett keresztborda fut. A boltozat kék, aranszínű csillagokkal, az ajtó feletti timpanonban három halmon álló kereszt motívum látható.

A 22-es busz végállomásá-hoz közeledve, a Fő utca és a Széchenyi utca találkozásánál kis parkkal körülvé apró barokk kápolna áll. Ez is két meg-nevezéssel büszkélkedhet. Hivatalos neve: Segítő Szentek, míg a másik, közismert neve Schieli (Schieli Kapelle), mely nevet a Kollerhez hasonlóan, a gondját viselő családról kapta. Ez a család ápolta a kápolnát a sváb lakosság 1946-ban történt kiűzetéséig. A bejárat fölötti zá-rókö tanúsága szerint 1774-ben épült. A felirat másik része ta-lán építetőjére, a Frankhauser családra utal (ANNO 774 FMA). A Frankhauser család egyik nőtagja viselte utolsóként az azóta kihalt Schieli család nevét. A segítő szentek tisztelete a 14. századi Dél-Németországban alakult ki. Mártírhálá-

lukkért azt a kegyet kapták Istentől, hogy a hozzájuk fohászok érdekében közbenjárhassanak. A 14 segítő szent (Achatius, Balázs, Borbála, Ciriakus, Dénes, Egyed, Erasmus, Eistachius, György, Katalin, Kristóf, Margit, Pantaleon, Vitus) tisztelete Magyarországon különösen a német ajkú lakosság körében vált népszerűvé. A kápolna padlóburkolatát nagyméretű barokk téglákból készítették. A téglákon „CI” jelzés látható, mely arra utal, hogy a budai Mechwart téren álló egykori téglagyárban készültek. Belső falai gazdagon díszítettek. A boltozaton az eget szimbolizáló kék alapszínű falfestmény látható. Az oltárképet bi-

Schieli kápolna

borvörös festett függöny öleli körbe. A restaurálás során előkerült az eredeti oltárkép. A freskó közepén Antiochai Szent Margit látható, lábainál láncon vezetett, legyőzött, ám még mindig tüzet okádó sárkánnyal. Margit a szülő nő és a földművesek védőszentje. Fölötte a háromszögbe foglalt Isten szeme, egyúttal a Szentháromság szimbóluma kapott helyet. Margit jobbján Szent Vendel, a tűzoltók védőszentje látható. Két utó-bi a város két védőszentje is. A kápolnát egyrészt április 25-én, Szent Márk napján, búzaszenteléskor keresték fel a hívek. A búzaszentelő bűnbánati-áldáské-rő körmenettel a természeti csapások el-len is védekeztek. Az Úrnapja, a Krisztus mennybemenetelét követő vasárnap volt Budakeszin az év leglátványosabb, legszebb ünnepe. Németországi eredetű szokás, hogy az úrnap körmenet út-vonalát virágszőnyeggel díszítik. A ki-telepítésig a Fő utca teljes szélességében díszítették a lakók a házaik előtt lévő út-szakaszt. A virágszőnyeg egykor a ka-tolikus templomtól egészen a Schieli ká-polnáig vezetett.

Budakeszi évszázadai a harmadik évezred kezdetéig (szerk. Kőrösiné dr. Merkl Hilda) című könyv alapján **Ádám Éva**

1956. október

TÖRTÉNELEM „és nekünk nem szabad feledni” írja Nagy Gáspár az Öröknyár: elmúltam 9 éves című versében. Nem szabad felednünk, újból és újból emlékeznünk kell 1956 eseményeire, hőseire, áldozataira. A mai fiatal felnőttek és gyermekek szülei is bőven 1956 után születtek, személyes élményeik nincsenek. A hatvanas, hetvenes években születettek még emlékeznek a rettenetes titkokat sejtető csendre, a felnőttek némaságára, amikor ez a korszak véletlenül, valahol szóba került.

A budakeszi események minden részletét a rendszerváltás után sem sikerült kideríteni, hiába lehet már betekinteni a periratokba. Speck István tanulmányában a következőképp foglalja össze az eseményeket: Október 25-én az emberek békés szándékkal vonultak a párházhoz, hogy zászlót kérjenek a felvonuláshoz. Néhány fegyvert is magukhoz vettek, hiszen a Budakeszin is megalakult nemzetőrség döntött a fegy-

verek begyűjtéséről. Október 26-án dél-előtt Mártíry László és négy társa Szik-laihoz mentek, hogy elkérjék fegyvereit. (Sziklai Sándor megjárta a Szovjetuniót, a spanyol polgárháborút, 1944-ben a Vörös Hadsereggel tért vissza Magyarországra, itthon ezredesként dolgozott. 1953-tól a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum parancsnoka volt.) Sziklai nem akart tárgyalni a fiatalokkal és ezen ösz-szeveszett apósával, Kiss Lajossal, akit dulakodás közben megölt. A bejáratú aj-tónál álló Mártírya rálőtt, majd föbe lőt-te magát. A lövéseket hallva, sok ember sietett a házhoz. A történeteken felhábo-

rodtak, néhányan Sziklai holttestét ki-húzták az utcára. A bizonyítékok alap-ján az eset spontán módon zajlott le. A koncepciók per iratai előre eltervezett ostromról, gránátdobálásról, Sziklai agyonveréséről szólnak. Ezek nem fe-lélnek meg a valóságnak. Mártíry Lász-ló a lövéstől súlyos gerinc sérülést szen-vedett, néhány hónap múlva elhunyt a kórházban.

Sziklai Sándor halálát megdöbben-tően súlyos ítéletekkel torolták meg: halálbüntetést, teljes vagyonekobzást szabtak ki Bokor Jánosra és Takács Kál-mánra, akiken végre is hajtották az íté-letet, valamint négy, korábban kül-földre menekült szemtanúra: Fehér Ist-vánra, Horváth Zoltánra, Tóth Lajosra és Tóth Miklósrá. Életfogytiglant ka-pott teljes vagyonekobzással Barabási Ferenc, Dombi Béla, Straub János, va-lamint a külföldre távozott Ács Vendel István, Farkas Pál és Tóth István. Teljes vagyonekobzást és hosszabb-rövidebb börtönbüntetéseket szabtak ki Mihály Istvánra (15 év), Schrödel Máriára (tá-vollétében, 10 év), Gárdonyi Józsefre (8 év), Lendvai Dánielre (8 év) és Dömény Lászlóra (4 év).

Minderről a rendszerváltás előtt nem lehetett beszélni. Sziklait mártírrá nyil-vánították. Sziklainé férje halálát köve-tően is jelentős befolyással bírt a közsé-gben. Utcát, teret neveztek el Sziklairól és Kissről, emléktáblán örökítették meg nevüket, a Sziklai-házat évente koszo-rúzták, a Munkásmozgalmi Múzeum-ban kiállították személyes tárgyaikat, cikkek és tanulmányok készültek róluk, sőt még egy film is. Eközben a megtor-lás áldozatai a börtönben szenvedtek, többen még a 1963-as amnesztia után is évekig ott maradtak. A kegyetlen börtönviszonyok miatt súlyos betegségek-vel tértek haza. A szabadulás után is ne-gatív megkülönböztetés volt a részük és családtagjaiknak is. Az elmenekültek pedig a rendszerváltásig nem látogat-hattak haza.

A tények meghamisítása, ártatlan emberek kivégzése, bebörtönzése a ká-dári propaganda része volt. Céljuk az volt, hogy bizonyítsák, milyen sok ször-nyűség írható az „ellenforradalom” ro-vására, ezzel legitimálva a megtorláso-kat.

Speck István: a Sziklai-ügy. Budakeszi, 1956 című könyv alapján

Születésnap-i köszöntések

Az önkormányzat képviselőjében dr. Győri Ottilia polgármester, Bakács Bernadett és Ohr Alajos alpolgármesterek az idősök világnapján otthonukban kö-szöntötték Illyés Lászlót, Kárpáti Györ-gyöt és Schleer Jánost 90. születésnap-juk alkalmából.

Illyés László gépészmérnökként a Paksi Atomerőmű reaktorszerelés főmérnöke volt, majd a KFKI reaktorszerelését irányította, sok Kiváló Új-jító és Kiváló Dolgozó ki-tüntetést, valamint Munka Érdemrend bronz fokozatot is kapott.

Kárpáti György hét éve városunk lakója, aktív éveiben gépészként dolgozott. Sokáig az M2-es metró építési munkálataiban is részt vett, kiváló munkavégzéséért a met-róvonat átadásakor emlékéremmel is jutalmazták.

Schleer János Budake-szin született, látszerész-ként dolgozott. Feleségé-vel dolgoz, szép életet él-tek és élnek a mai napig. A mai napig megőrizte humorérzékét, derűs tá-masza gondoskodó feleségének.

Isten éltesse örömben és egészségben a Budakeszin élő szépkorúakat, öröm-teli, békés éveket kívánunk!

Budakeszi legifjabb polgárai

- Kincses Lora Féné**
(született 2019. szeptember 2-án)
- Tahirák Luca Flóra**
(született 2019. szeptember 6-án)
- Györki Levente**
(született 2019. szeptember 14-én)
- Sebestyén Zsombor**
(született 2019. szeptember 27-én)

Tisztelettel gratulálunk a szülőknek, kívánjuk, hogy sok örömet és boldogságot leljenek gyermekeikben. Jó egészséget kívánunk!

